

STJECANJE OSNOVNIH VJEŠTINA ODRASLIH – ISKUSTVA U EUROPI

Ivana Ramić

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
ivana.ramic@asoo.hr

Sažetak: U prvom je desetljeću ovoga stoljeća pitanje osnovnih vještina bila jedna od važnijih tema u raspravama o obrazovanju i izobrazbi na europskoj razini. U Hrvatskoj osposobljavanje za osnovne vještine uglavnom izjednačavamo s osnovnoškolskim obrazovanjem odraslih. Ovaj članak prikazuje na koji se način stječu osnovne vještine odraslih u Hrvatskoj i u pet europskih država. Pojam “osnovne vještine” nije jednoznačan u svim europskim zemljama, a primjeri u članku pokazuju da u nekim zemljama osposobljavanje za osnovne vještine ne znači isto što i osnovnoškolsko obrazovanje odraslih.

Ključne riječi: obrazovanje odraslih, osnovne vještine, osnovnoškolsko obrazovanje odraslih, program prilagođen odraslima, dobra praksa, vertikalna prohodnost, podizanje razine kvalifikacija, smjernice Europske komisije

1. Europski kontekst

Unatoč tomu što ne postoji uvriježena definicija pojma “osnovne vještine” (*engl. basic skills*), njih možemo definirati kao vještine potrebne svakoj osobi za sudjelovanje u suvremenom društvu, kao što su primjerice slušanje, govorenje, čitanje, pisanje i matematika (CEDEFOP, 2008).

U prvom je desetljeću ovoga stoljeća pitanje osnovnih vještina bila jedna od važnijih tema u raspravama o obrazovanju i izobrazbi na europskoj razini. Jedna od ključnih poruka iz Memoranduma Europske komisije o cjeloživotnom učenju (2000.) bila je da “nove osnovne vještine budu za sve” i jamče stalan pristup učenju s ciljem stjecanja i obnavljanja vještina potrebnih za neprekidno sudjelovanje u društvu znanja. U njemu je istaknuta i važnost tradicionalnih osnovnih vještina, kao što su pismenost i matematička pismenost te su utvrđene nove osnovne vještine - računalne vještine, strani jezici, tehnološka kultura, poduzetništvo i socijalne vještine.

Memorandum definira nove osnovne vještine kao preduvjet za aktivno sudjelovanje osobe s jasnim osjećajem identiteta i životnog usmjerenja u društvu i gospodarstvu znanja – na tržištu rada, na poslu, u stvarnim i virtualnim zajednicama i demokraciji.

Pitanje osnovnih vještina sastavni je dio i Lisabonskog procesa. U razdoblju od 2000. do 2010. u Europskoj se uniji redovito potvrđivala važnost stjecanja i poboljšavanja osnovnih vještina svih građana, za širok spektar osobnih, društvenih, građanskih, kulturnih i gospodarskih ciljeva.

U razdoblju između 2008. i 2010. na europskoj su razini organizirane četiri radionice koje su se bavile osnovnim vještinama, temeljem preporuka iz Akcijskog plana o obrazovanju odraslih. Uvijek je pravo vrijeme za učenje (2007.). Jedna od pet prioritetnih preporuka iz navedenog Akcijskog plana je “omogućiti odraslima da steknu kvalifikaciju barem stupanj veću nego prije”, posebice odraslima koji nisu kvalificirani.

U organizaciji Europske komisije i Vox-a, norveške Agencije za cjeloživotno učenje, u Oslu je u ožujku 2010. održan *PLA* (“*Peer learning activity*” - Aktivnost zajedničkog učenja) o temi osnovnih vještina, na kojemu su sudjelovali predstavnici 17 europskih država. Na osnovi upitnika koji su predstavnici zemalja sudionica trebali popuniti prije sudjelovanja, sastavljeno je popratno izvješće čiji je cilj bio pružiti sudionicima informacije o osnovnim vještinama u ostalim zemljama sudionicama zajedno s opisom europskoga konteksta. Na zahtjev Europske komisije, zemlje sudionice *PLA* dostavile su podatke koji sačinjavaju veći dio izvješća, a odnosili su se na sljedeće četiri teme:

1. sadržaj osnovnih vještina,
2. stručno usmjeravanje i osnovne vještine,
3. usavršavanje nastavnika za osnovne vještine,
4. procjena osnovnih vještina.

Popratno izvješće pokazalo je da europske države imaju različite pristupe vezane uz navedene četiri teme. Područja koja obuhvaća pojam osnovne vještine razlikuju se u državama sudionicama, po pitanju raspona i sadržaja tema koje su obuhvaćene tim pojmom i po pitanju načina na koji je razvijena politika osnovnih vještina u tim državama.

Opća uprava za obrazovanje i kulturu Europske komisije donijela je u studenome 2010. dokument “Akcijski plan o obrazovanju odraslih - stjecanje osnovnih vještina za odrasle: smjernice za politiku i praksu”, koji je rezultat gore spomenutih radionica o osnovnim vještinama, kompilacije Europskog popisa dobre prakse “*Enabling the low-skilled to take their qualifications “One Step Up”, Final Report*” te izvještaja s UNESCOVE konferencije CONFINTEA VI (2009.).

Dokument među ostalim naglašava kako se izraz “osnovne vještine” ne koristi niti prihvaća svugdje u Europi. Navedeni izraz može jednostavno podrazumijevati

fokusiranje na podizanje stupnja kvalifikacija osoba s niskom razinom obrazovanja ili kvalifikacija, za razliku od bavljenja pismenošću odraslih, jezikom za migrante i matematičkom pismenošću za pojedince s najnižim stupnjem pismenosti. Kako bi zadržale fokus na odraslima iz najugroženijih skupina neke se države više vole pozivati na “pismenost odraslih”, “numeričku pismenost odraslih”, “jezik” (za migrante) ili sve troje u kombinaciji. Kompjuterske vještine često se navode odvojeno. U drugim zemljama izraz “osnovne vještine” podrazumijeva pismenost, jezik, matematičku pismenost, kompjuterske vještine najugroženijih skupina odraslih kao i podizanje stupnja kvalifikacija odraslih s niskim stupnjem vještina i niskog stupnja kvalifikacija.

U nastavku teksta slijede primjeri Hrvatske i pet europskih zemalja, u kojima je vidljivo na koji način provode osposobljavanje za osnovne vještine.

2. Stanje u Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj pojam osposobljavanja za osnovne vještine uglavnom povezujemo s programima osnovnoškolskog obrazovanja za odrasle, koji se provode u ustanovama za obrazovanje odraslih prema propisanome nastavnom planu i programu za osnovno obrazovanje odraslih.

Takvi su programi realizirani putem projekta “Za Hrvatsku pismenosti: put do poželjne budućnosti – Desetljeće pismenosti u Hrvatskoj 2003.-2012.”, koji su 2003. pokrenuli Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, a u sklopu kojega se polaznicima bez završene osnovne škole pružila mogućnost besplatnog završavanja osnovne škole i osposobljavanja za prvo jednostavno zanimanje.

Osnovno obrazovanje odraslih podijeljeno je u šest obrazovnih razdoblja koji odgovaraju razinama redovitog obrazovanja. Usporedo sa završavanjem osnovnog obrazovanja, polaznici mogu u petom i šestom obrazovnom razdoblju upisati i stručno osposobljavanje za jednostavno zanimanje.

Nastavni plan i program neznatno je modificiran u odnosu na nastavni plan i program osnovnog obrazovanja redovitih učenika, a udžbenička i druga literatura gotovo da ne postoji (Strategija obrazovanja odraslih, 2007.).

U sklopu projekta CARDS 2004 – Obrazovanje odraslih, koji je pokrenut 2007. i financiran sredstvima Europske unije, u okviru 5. komponente dovršena je revizija kurikuluma za osnovno obrazovanje odraslih. Radna skupina koja je u sklopu projekta bila zadužena za inoviranje kurikuluma došla je do zaključka da se kurikulum osnovnog obrazovanja odraslih treba prilagoditi različitim potrebama polaznika (ciljnih skupina) te da se u skladu s tim izrade tri modula kurikuluma: prvi modul – Osnove pismenosti I; drugi modul – Osnove pismenosti II; treći modul – Osnove pismenosti III – osnovna škola za odrasle.

3. Primjeri iz pet europskih država

U nastavku teksta bit će navedeni primjeri na koji se način osnovne vještine poučavaju u Irskoj, Malti, Norveškoj, Poljskoj i Velikoj Britaniji uz primjere nacionalnih programa za poboljšanje osnovnih vještina stanovništva. Podaci su prikupljeni iz dokumenata objavljenih na internetskim stranicama pojedinih institucija ili putem korespondencije s djelatnicima zaduženima za to područje.

3.1. Irska

Ministarstvo obrazovanja i vještina Republike Irske, nadležno za obrazovanje, pokrenulo je inicijativu *“Back to education”* (Povratak obrazovanju u smislu druge prilike za obrazovanje). Radi se o programu irske vlade kojemu je cilj povećati sudjelovanje osoba s nižim stupnjem obrazovanja u nizu programa koji su organizirani na fleksibilan način. Za taj je program kreiran integrirani kurikulum pod nazivom *“BTEI Level 3 Integrated Curriculum: Ireland today”*, a značajke programa su sljedeće:

- fokus je na europskom okviru ključnih kompetencija,
- polaznicima se omogućuje učenje na razini 3 Nacionalnog kvalifikacijskog okvira s mogućnošću napretka do razine 4 i 5,
- kurikulum je usmjeren na polaznika,
- moduli su medij kroz koje polaznici istražuju izabranu temu,
- nudi se širok raspon izbora programa (biznis, turizam, umjetnost),
- omogućena je vertikalna prohodnost,
- mjesta na kojima se održava nastava nisu samo tradicionalne obrazovne institucije nego i lokalno okruženje,
- programi za podučavanje odraslih bez kvalifikacija povezani su s nacionalnim kvalifikacijskim okvirom,
- ključne kompetencije cjeloživotnog učenja integrirane su u elemente formalnog, neformalnog i informalnog učenja,
- program zadovoljava potrebe specifičnih skupina.

Kurikulum je osmišljen na način da se njegovi dijelovi mogu podučavati na integrirani način. Zajednička tema koja povezuje sve programe je *“Irska danas”*, a neki od mogućih programa su sljedeći: društvo, obrazovanje, posao, politika, građanstvo, povijest, mediji, kultura, umjetnost, glazba itd. Važno je naglasiti da ove teme nisu sastavnice modula nego posrednik pomoću kojih polaznik može naučiti vještine i kompetencije. Uloga nastavnika je davanje potpore polazniku u njegovom razvijanju vještina povezanih sa specifičnim ishodima učenja koji su navedeni u deskriptorima (opisnicima) modula.

Program je osmišljen tako da traje dvije godine, a kurikulum je strukturiran na način da polaznici mogu završiti velik dio programa u prvoj godini. Svi su nastavnici dužni osigurati polaznicima mogućnost poboljšavanja i vježbanja osnovnih vještina, koje su unutar programa kombinirane s kreativnim vještinama.

Završetak cjelokupnog programa rezultira uvjerenjem temeljenom na nacionalnom kvalifikacijskom okviru - opće obrazovanje na razini 3 nacionalnog kvalifikacijskog okvira koji je ekvivalent razini 2 Europskog kvalifikacijskog okvira.

Polaznici koji steknu certifikat razine 3 općega znanja steći će opće vještine koje se mogu prenijeti i na razinu 4 općeg strukovnog obrazovanja što će im pružiti mogućnost napretka prema razini 5 i dalje. Okvirni kurikulum je osmišljen kako bi naglasio razvoj prenosivih kompetencija kao što su organizacijske vještine, poboljšane jezične i matematičke vještine i digitalne kompetencije.

Okvirni kurikulum je koncipiran prema metodi spiralnog kurikuluma (Bruner 1976.), prema kojemu se vještine uvode u poticajnom okruženju, a kako polaznik napreduje kroz faze programa, vještine se nadograđuju na način da polaznici na kraju programa stječu autonomnost.

Prilikom kreiranja kurikuluma također je uzeto u obzir uvažavanje različitih karakteristika odraslih polaznika. Odrasli imaju određena iskustva prikupljena kroz posao i obiteljski život koja mogu poboljšati njihovo razumijevanje. Oni također povezuju svoje vlastito iskustvo s novim činjenicama i informacijama te je stoga nužno poštivati već formirano mišljenje i vrijednosti odraslih polaznika.

Program je namijenjen za zaposlene osobe koje trebaju razviti svoje osnovne vještine (jezik i pismenost) radi potreba radnog mjesta; za odrasle koji imaju 16 ili više godina, više nisu dio obrazovnog sustava, a žele razviti osnovne vještine ; za nezaposlene; za samohrane roditelje ili osobe koje se bave dječjom skrbi.

3.2. Malta

Obrazovanje odraslih na Malti je u nadležnosti Ministarstva obrazovanja, rada i obitelji.

Na Malti¹ je moguće završiti tečajeve osnovnih vještina (malteški jezik, engleski jezik, matematika i kompjuterske vještine) za odrasle polaznike koji namjeravaju steći kvalifikacije razine 1 u skladu s Europskim kvalifikacijskim okvirom i Malteškim kvalifikacijskim okvirom.

Navedena izobrazba traje 96 sati – od čega su 3 sata tjedno raspoređena na 32 tjedna, a od polaznika se očekuje da minimalno 1 sat tjedno (ukupno 32 sata) uče sami. Programi izobrazbe za osnovne vještine temelje se na ishodima učenja.

Moguća je vertikalna prohodnost - odrasli polaznici koji uspješno završe obrazovne programe na razini 1 i dobiju prolaznu ocjenu na završnoj provjeri znanja mogu nastaviti obrazovanje do sljedeće razine – diplome općeg obrazovanja, odnosno razine 2 Europskog kvalifikacijskog okvira. Pristup polaznicima koji sudjeluju u takvim programima je fleksibilan - oni mogu odustati od izobrazbe u bilo kojem trenutku i nastaviti program naknadno.

1 Gospodin Victor Galea iz malteškog Ministarstva obrazovanja, rada i obitelji dostavio je podatke o poučavanju osnovnih vještina na Malti u studenome 2011.

3.3. Norveška

Norveška je država s dobro uređenim tržištem rada koja ulaže u visoku obrazovanu, kvalificiranu i prilagodljivu radnu snagu, s visokom razinom plaća i relativno malom razlikom u dohocima.

Agencija za cjeloživotno učenje Vox je agencija norveškog Ministarstva obrazovanja i istraživanja, a jedno od njenih mnogobrojnih područja djelovanja je poboljšanje osnovnih vještina odraslih.

Prema njihovoj definiciji osnovne vještine su pojam koji uključuje vještine i razumijevanje neophodno za aktivno sudjelovanje u radnome vijeku i društvu općenito. Osnovne vještine su također temelj za buduće učenje. Različita su poimanja koje je vještine potrebno obuhvatiti ovim pojmom, međutim u radu Vox-a sljedeće se vještine smatraju osnovnima:

- Pismenost / čitanje i pisanje
- Matematička pismenost / matematika u svakodnevnom životu
- Digitalne kompetencije /kompjuterske vještine
- Usmena komunikacija

Norveško je Ministarstvo dodijelilo Vox-u zadaću razvoja “Okvira osnovnih vještina za odrasle”, to jest opisa razine kompetencija za svaku od osnovnih vještina koju obuhvaća program.

Opisi razina kompetencija za svaku od osnovnih vještina podijeljeni su na tri razine. Svaka je razina detaljno opisana u obliku ishoda učenja.

Navedeni Okvir osnovnih vještina za odrasle uključuje opće deskriptore razina kao i opis ciljeva osposobljenosti svake od tri razine. Ciljevi osposobljenosti oblikovani su u skladu s norveškom reformom kurikuluma, ali su prilagođeni životnim i radnim situacijama odraslih. Najveća razina - 3, može se usporediti s razinom 10. razreda redovitog obrazovanja u Norveškoj.

U prošlosti je odraslima s niskim razinama osnovnih vještina bio na raspolaganju samo potpun (sažet) osnovnoškolski program. Nekim odraslim polaznicima takvo školovanje može zadovoljiti potrebe, ali mnogim je odraslima potrebna mogućnost sudjelovanja u fleksibilnim programima obrazovanja koji su posebno orijentirani prema osnovnim vještinama.

Agencija Vox pokrenula je 2006. godine “Program osnovnih kompetencija u radnome vijeku” - nacionalnu inicijativu koja je usmjerena na osposobljavanje za osnovne vještine na radnome mjestu i izvan radnog mjesta, a u svrhu poboljšanja zapošljivosti polaznika. Cilj je ovoga programa pružiti odraslima mogućnost stjecanja osnovnih vještina koje su im potrebne kako bi pratili potražnju i promjene u suvremenom radnom vijeku i civilnom društvu.

U sklopu projekta se financira, podupire i prati poučavanje osnovnih vještina u poduzećima, organizacijama i ustanovama koje rade s malim i srednjim poduzećima, s ciljem pripreme ljudi za zaposlenje kako ne bi bili isključeni s tržišta rada zbog nedovoljnih temeljnih kompetencija. Kod provedbe programa važni su sljedeći kriteriji:

- aktivnosti učenja osnovnih vještina trebale bi biti povezane s izobrazbom za posao,

- ciljana razina vještina odgovara nižem srednjoškolskom obrazovanju (u Norveškoj 10.razred),
- tečajevi trebaju odgovarati ciljevima osposobljenosti koji su utvrđeni u “Okviru osnovnih vještina za odrasle” ,
- tečajevi bi trebali motivirati polaznike na učenje.

“Program osnovnih kompetencija u radnome vijeku” pokazuje kako čak i u gospodarski razvijenim zemljama s visoko razvijenim obrazovnim sustavom, u kojem je visok postotak građana koji sudjeluju u cjeloživotnom učenju, postoji problem nisko kvalificiranih osoba. U Norveškoj 10,75 % populacije nema dovoljno razvijene osnovne vještine.

Kako bismo razumjeli norveški obrazovni sustav² važno je naglasiti da norveška djeca gotovo nikada ne padaju razrede tijekom osnovnoškolskog obrazovanja i velika većina građana, uz rijetke izuzetke, završava obvezno obrazovanje. Unatoč tomu određeni dio populacije završava školovanje s nedovoljnom razinom osnovnih vještina. To je jedan od razloga zašto je pokrenut “Program osnovnih kompetencija u radnome vijeku”. Osobe koje prolaze taj program uglavnom imaju formalno obrazovanje (osnovnoškolsko ili niže srednjoškolsko), ali su im osnovne vještine nazadovale ili ih nikada nisu do kraja razvili.

3.4. Poljska

U Republici Poljskoj obrazovanje odraslih u nadležnosti je Ministarstva nacionalnog obrazovanja.

U Poljskoj postoje četiri škole za osnovnoškolsko obrazovanje odraslih³ (u školskoj godini 2009./2010.). U njima obrazovanje traje dva semestra (godinu dana), koji odgovaraju 6. razredu redovne osnovne škole. Osnovni je kurikulum isti kao u redovnim školama odnosno temeljen je na osnovnome kurikulumu za opće obrazovanje. U školama za odrasle nastavnici imaju pravo birati literaturu i kurikulum koji odobravaju ravnatelji škola. Literaturu biraju sa središnjeg popisa odobrenih udžbenika. Nastavnik također ima pravo pripremiti svoj vlastiti kurikulum pod uvjetom da je uključen nastavni sadržaj iz osnovnog kurikuluma za određeni predmet.

Nastava se izvodi u punoj satnici ili na pola satnice. Uvjeti za upis su navršenih 16 godina i potvrda o završetku 5. razreda (ili bilo kojeg drugog razreda) osnovne škole.

Predmeti koji se slušaju u 6. razredu osnovne škole za odrasle (u jednogodišnjem programu) su: poljski jezik, povijest i društvo, strani jezik, matematika, prirodopis i kompjuterske vještine.

2 Gospođa Graciela Sbertoli koja radi u agenciji Vox, dostavila je ovo objašnjenje prilikom uzajamne korespondencije u studenome 2011.

3 Gospođa Magdalena Fells iz poljskog ogranka Eurydice ureda dostavila je podatke o osnovnoškolskom obrazovanju odraslih u Poljskoj na upit o osnovnim vještinama u njenoj zemlji

Osobe sa završenim osnovnoškolskim obrazovanjem za odrasle mogu nastaviti obrazovanje u nižim srednjim školama za odrasle.

3.5. Velika Britanija

Obrazovanje u Velikoj Britaniji u nadležnosti je Ministarstva obrazovanja i Ministarstva gospodarstva, inovacija i vještina.

“Vještine za život” (*Skills for life*), nacionalna je strategija pokrenuta 2001. godine u Engleskoj, s ciljem poboljšanja pismenosti, jezičnih i numeričkih vještina 2,25 milijuna odraslih do 2010. godine.

“Vještine za život” osmišljene su kako bi polaznici razvili vještine potrebne u svakodnevnom životu, kao što su čitanje, pisanje ili matematika. Cilj im je poboljšati kvalifikacije polaznika ili im omogućiti nastavak školovanja. Namijenjene su za sljedeću populaciju: osobe starije od 16 godina, osobe koje su napustile obvezno obrazovanje i polaznike koje nemaju razinu 2 kvalifikacija prema nacionalnom kvalifikacijskom okviru.

Kvalifikacije stečene nakon završetka programa u skladu su s nacionalnim kvalifikacijskim okvirom te je moguća vertikalna prohodnost. Moguće je dobiti certifikat za sljedeća područja:

- pismenost za odrasle
- numerička pismenost za odrasle
- informacijska i komunikacijska tehnologija
- kvalifikacije iz engleskog jezika za polaznike kojima engleski nije materinji jezik

Osnovni kurikulum “Vještina za život” temelji se na nacionalnim standardima za pismenost i numeričku pismenost odraslih koje je 2000. godine razvila Agencija za kvalifikacije i kurikulum. Nastao je kao rezultat dogovora na nacionalnoj razini, u kojem su sudjelovali nastavnici i voditelji obrazovanja u programima pismenosti i matematičke pismenosti te druga odgovarajuća nacionalna tijela. On opisuje sadržaj koji je potrebno podučavati u programima pismenosti i matematičke pismenosti za nastavak obrazovanja, na radnome mjestu i u programima za nezaposlene, u zatvorima te programima učenja u zajednici ili obitelji. Navedeni kurikulum, koji se temelji na ishodima učenja, služi nastavnicima kako bi zadovoljili individualne potrebe odraslih polaznika tako što će birati i podučavati vještine koje su prilagođene potrebama odraslih.

Osnovni kurikulum postoji i u obliku interaktivnog internetskog alata koji omogućuje kreativno korištenje sadržaja kurikuluma u različitim kontekstima učenja uključujući učenje kod kojega se osnovne vještine integriraju sa strukovnim sadržajima. Zahvaljujući razvijenim internetskim servisima koji sudjeluju u provođenju strategije “Vještine za život”, stvorena je i internetska zajednica unutar koje se razvijaju i dijele ideje i dostignuća.

4. Zaključak

U Europi je u prvom desetljeću ovog stoljeća, kako na razini Europske unije, tako i u zemljama članicama, pokrenuto niz programa čiji je cilj bio poboljšanje stupnja kvalificiranosti stanovništva. Smjernice Europske komisije “Akcijski plan o obrazovanju odraslih - stjecanje osnovnih vještina za odrasle: smjernice za politiku i praksu” imaju za cilj doprinijeti razvoju učinkovite politike i prakse stjecanja osnovnih vještina odraslih u državama članicama. Očito je, međutim, da primjena smjernica u državama članicama ponajprije ovisi o stadiju razvoja politike, prakse, sustava i strategija na tom području.

Preporuke Europskog parlamenta i Vijeća o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje (2006.) poseban su naglasak stavile na jezik, pismenost, matematičku pismenost i kompjuterske vještine uz isticanje njihove temeljne uloge u učenju.

Na prikazanim primjerima iz europskih zemalja možemo izvući karakteristike programa izobrazbe za osnovne vještine koji mogu poslužiti kao dobra praksa, a usklađeni su sa smjernicama Europske komisije:

- fleksibilan pristup polaznicima,
- mogućnost pružanja usluga izobrazbe za osnovne vještine na različitim mjestima, ne samo u ustanovama za obrazovanje odraslih,
- integriranje osnovnih vještina u strukovne sadržaje,
- polazniku se pruža mogućnost stjecanja odgovarajuće kvalifikacije u nacionalnom kvalifikacijskom okviru ili unutar ukupnog sustava kvalifikacija,
- razvijeni su programi koji su orijentirani na polaznika i prilagođeni njegovim potrebama,
- razvijen je integrirani pristup poučavanju osnovnih vještina unutar okvira ključnih kompetencija, uz posebno poučavanje osnovnih vještina pismenosti, numeričke pismenosti i digitalnih kompetencija kao središta programa osnovnih vještina.

Republika Hrvatska ima razvijen sustav obrazovanja odraslih kao i razvijenu infrastrukturu koja može odgovoriti na potrebe daljnjeg podizanja razina kvalifikacija stanovništva, posebice onih s najnižim stupnjem obrazovanja.

Kao buduća zemlja članica Europske unije treba iskoristiti postojeći sustav i dosadašnje iskustvo te ih nadograditi dobrom praksom iz europskih država i preporukama na razini Europske unije, kako bi nastavila provoditi programe kojima će omogućiti građanima bez kvalifikacija uključivanje u obrazovanje i tržište rada te im na taj način pružiti mogućnost aktivnog sudjelovanja u društvu.

LITERATURA:

1. The Basic Skills Agency (2001), Adult Literacy Core Curriculum <http://www.excellencegateway.org.uk/sflcurriculum> (pristupljeno, siječanj 2012.)

2. CARDS 2004 - obrazovanje odraslih, Komponenta 5 – Program osnovnog obrazovanja odraslih (2009.)
3. CEDEFOP (2008), Terminology of European education and training policy Commission of the European communities (2007), *Action Plan on Adult Learning – It is always a good time to learn*. Bruxelles: Commission of the European communities
4. Department for Education and Skills (2010), BTEI Level 3 Integrated curriculum: Ireland today
<http://www.education.ie/en/Schools-Colleges/Services/Further-Education-and-Training/Back-to-Education-Initiative-BTEI/> (pristupljeno, siječanj 2012.)
5. House of Commons, Public Accounts Committee (2009), Skills for Life: Progress in Improving Adult Literacy and Numeracy
<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200809/cmselect/cmpubacc/154/154.pdf> (pristupljeno, siječanj 2012.)
6. Knowledge System for Lifelong Learning (2010), Action plan on adult learning, Basic skills provision for adults: Policy and practice guidelines
http://www.kslll.net/Documents/ALWG_Basic%20skills%20guidelines_final%20report.pdf (pristupljeno, siječanj 2012.)
7. A Memorandum on Lifelong Learning, Commission Staff Working Paper, SEC (2000) 1832
8. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2007.), Strategija obrazovanja odraslih
9. Pučko otvoreno učilište Zagreb, Osnovna škola za odrasle
<http://www.pou.hr/obrazovanje/osnovna> (pristupljeno, siječanj 2012.)
10. Vox, Norwegian Agency for Lifelong Learning (2006), Basic skills
<http://www.vox.no/no/global-meny/English/Basic-skills/> (pristupljeno, kolovoz 2012.)

ACQUIRING OF ADULT BASIC SKILLS - EXPERIENCE IN EUROPE

Ivana Ramić

Summary: In the first decade in this century the issue of basic skills has been to the forefront of education and training discourse at European level. In Croatia the basic skills provision mainly implies a focus on elementary education of adults. This article describes the acquiring of adult basic skills in Croatia and five European countries. The term “basic skills” is not universally used in all European countries, and the examples show that in some countries the training for basic skills is not the same as elementary education for adults.

Key words: adult education, basic skills, elementary education of adults, programme adjusted to adults, good practice, vertical mobility, raising the level of qualifications, European Commission guidelines